กระบวนการการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น

The Process of Innovation Development to Improve the Quality of Academic Work in Vocational Education Institutions, Khon Kaen Province

พระครูปลัดบุญช่วย โชติวโส (อุ้ยวงค์)[1]
สัมฤทธิ์ กางเพ็ง[2] **และ พระมหาสำรอง สญฺญโต**[3]
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น[1,2,3]
PhrakhrupaladBoonchuay Chotivungso (Auiwong)[1]
Samrit Kangpeng[2] **and Phramaha Samrong Sanyato**[3]
Mahachulalongkornrajavidayalaya University, Khonkaen Campus
Corresponding Author, Email: boonchuay.cho@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา 2) ศึกษากระบวนการพัฒนานวัตกรรมการบริหารวิชาการสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนานวัตกรรมด้านวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกมาจากผู้บริหารและครูผู้สอน ด้วยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) จากจำนวน 289 คน และเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด (Semi-Strutured Intewiew Guide) ใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ เจาะจงเลือก (Puposive Samping) จำนวน 6 คน และมีการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่หนึ่งด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและส่วนที่ 2 ด้วยการวิเคราะห์หา (Content Analisis) แล้วสรุปตีความตามอุปนัยวิธี

ผลการวิจัย พบว่า

1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นเร่งด่วน โดยพิจารณาจากค่า $PNI_{modified}$ ดังนี้ 1) การแสวงหาความรู้ใหม่ ($PNI_{modified}$ = 0.215) การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

* ได้รับบทความ: 16 กุมภาพันธ์ 2568; แก้ไขบทความ: 20 มีนาคม 2568; ตอบรับตีพิมพ์: 27 มีนาคม 2568
Received: 16 February 2025; Revised: 20 March 2025; Accepted: 27 March 2025 *pp.220-234*

($PNI_{modified}$ = 0.213) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ($PNI_{modified}$ = 0.212) ความคิดสร้างสรรค์ ($PNI_{modified}$ = 0.208) การทำงานเป็นทีม ($PNI_{modified}$ = 0.206)

2) องค์ประกอบแนวทางว่าด้วยกระบวนการการพัฒนานวัตกรรมทางวิชาการของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 1) องค์ธรรมพละ 5 คือ 1. ศรัทธา 2. วิริยะ 3. สติ 4. สมาธิ 5. ปัญญา และ 2) กระบวนการพัฒนางานวิชาการ 3 ด้าน คือ 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การจัดการเรียนการสอน 3.การวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบกระบวนการการพัฒนานวัตกรรม 5 ด้านดังกล่าวข้างต้น

3) ผลการประเมินองค์ประกอบกระบวนการการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับงานวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์นำไปใช้ในการพัฒนาได้จริง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4) ผลการประเมินองค์ประกอบกระบวนการการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับงานวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์นำไปใช้ในการพัฒนาได้จริง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กระบวนการการพัฒนา; นวัตกรรม; คุณภาพงานวิชาการ

Abstract

This research aims 1) to study the development process of administrative processes. Under Vocational Education Institutions 2) to create innovation in the administration of afore-memtioned Institutions Khon Kaen province and 3) to enhance the processes of academic development of the institutions by the mixed methods. The guantitative data were colled from a sample groccp of 289 excutives and teachers by the set of questionnaires while the qualitative data were colletted from the six key imfromants of qualified and skilled school administers by way of intheriew. Statiscs used to analize qualitative data were perctaqe, mean, and standard devition and qualitative data were analized by content analisis in favour of the inductive melhod.

The Research findings were as fellows.

1) The current consations. desired state and priority needs for academic innovation evalopmant of the Khon Kaen - based Vocational Education Institutions were rated

highly in all assecds by condsidering priority needs for urgent acadaminc innovation devalopmant ranked by the $PNI_{modified}$ from the highest to the lollest level are as follows, 1. a body of newly innovated khowlede ($PNI_{modified}$ = 0.215) 2. motivative factoers ($PNI_{modified}$ = 0.213) 3. learing process opportunenity ($PNI_{modified}$ = 0.212) 4. creatiue thinking ($PNI_{modified}$ = 0.208) 5. team work performane ($PNI_{modified}$ = 0.206).

2) The preseses for academic education innovation development enhanced by the institutions were. 1) Dhommology, namely, five Powers-1. confidence 2. energy 3. mindfulness 4. concentration) 5. wisdom and 2) the process of academic development consisting of curriculum, leaning & Teacting and evaluation.

3) The evaluation of the academic innovation development proceses was found to be accurate comphechensive, appropriate and bonefial for real-world appricationwith the hiphest orerall vevel of agreement.

4) Results of the assessment of the components of the process of innovation development forAcademic work in vocational education institutions, Khon Kaen Province, validity, possibility, and Utilities are actually used for development, as a whole, to the greatest extent possible.

Keywords: Process; Innovation; Development

บทนำ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า การปฏิรูปการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศ เพื่อสนับสนุนการบรรลุตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ในหลายด้านแตกต่างกัน เนื่องด้วยการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังนั้นแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ อันมีผลมาจากการพัฒนาการบริหารการศึกษา เป็นเบื้องต้น (ประเด็นการปฏิรูปที่ 5.1) กล่าวถึงการปรับหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพร้อมกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ให้เน้นทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยมีสมรรถะหลักที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ต้องมาพร้อมกับทักษะและความรู้ในยุคดิจิทัล เป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลประสบความสำเร็จในการทำงาน การใช้ชีวิต และการมีส่วนร่วมในสังคม (ประเด็นการปฏิรูป

ที่ 6.1 สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการศึกษาตามเป้าหมาย โดยมุ่งผลลัพธ์ และผลพัฒนาอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นจุดหมายสูงสุด สถานศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชนมีความเป็นอิสระและมี ธรรมาภิบาลในการบริหารและจัดการศึกษาที่ครอบคลุมการบริหารการศึกษาทั้ง 4 ด้าน และให้บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมสร้างความสัมพันธ์ในการบริหารแบบเครือข่าย มีความรับผิดชอบต่อคุณภาพและเกิดผลพัฒนาในการบริหารจัดการศึกษาร่วมกัน (ประเด็นปฏิรูปที่ 6.2) อ้างถึงพื้นที่นวัตกรรมการบริหารการศึกษาเพื่อผู้เรียนในพื้นที่ ให้มีความสามารถเฉพาะด้านในเรื่องวัฒนธรรมและภาษา ครอบคลุมประเด็นเรื่องครู หลักสูตร สถานศึกษา การพัฒนาคุณภาพ และการกำกับดูแลสถานศึกษา (กอปศ., 2562)

จากกระบวนทัศน์ทางการศึกษาว่าด้วยการปฏิรูปประเทศทั้ง 3 มิติ อันประกอบด้วย 1) ประเด็นการปฏิรูปที่ 5.1 2) ประเด็นการปฏิรูปที่ 5.1 และ 3) ประเด็นปฏิรูปที่ 6.2 ดังกล่าวข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าแต่ละกระบวนทัศน์เป็นมิติที่มีสาระที่มีนัยสำคัญยิ่ง ทั้งด้านโครงสร้างและด้านเนื้อหาที่เน้นการพัฒนาด้านประชากรของชาติให้มีสมรรถนะที่มีประสิทธิภาพทั้งความรู้และทักษะด้านไอที ที่มีคุณธรรมจริยธรรม (คนเก่ง คนดี และเป็นสุข) ตามคติที่ว่างานก็ได้ผล คนก็เป็นสุข อันถือได้ว่าเป็นเป้าหมายหลักของทั้งสามกระบวนทัศน์ สาระที่สำคัญถัดจากประเด็นดังกล่าวได้แก่ นโยบายและกฎระเบียบที่มีความคล่องตัว และเอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมการเรียน การสอน และการบริหารการศึกษาที่ต้องมีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ของสถานศึกษาและความต้องการของชุมชนและพื้นที่

จากบทสรุปรายงานสำรับผู้บริหาร พ.ศ.2563-2570 นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษาฯ (ประเด็นปฏิรูปที่ 7.1-7.3) แผนการปฏิรูปการศึกษามีวัตถุประสงค์ที่สำคัญกล่าวคือ การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติ และระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษา 2) การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล ในด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล ความฉลาดรู้สารสนเทศและความฉลาดรู้สื่อ 3) การรู้วิธีการเรียนรู้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนการมีพฤติกรรมที่สะท้อนการรู้กติกา มารยาท จริยธรรมเกี่ยวกับการใช้สื่อและการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต เพื่อบรรลุผลของการปฏิรูปการศึกษาตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อไป

เมื่อพิจารณาแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาฉบับปรับปรุง 2561-2565 พบว่า แนวคิดการพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลที่มีประเด็นที่น่าสนใจควรแก่การศึกษา ได้แก่ ความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ที่มุ่งปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร ทางเทคโนโลยีแห่งโลกศตวรรษที่ 21 ในยุคดิจิทัล เพื่อสร้างนวัตกรรมในการบริหารการศึกษา ตรงตามแนวคิดการปฏิรูปข้างต้น และครอบคลุมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งมิได้จำกัดเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับเท่านั้น

เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและบรรลุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาได้กำหนดกิจกรรมการปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญจำนวน 5 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย 2) การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 3) การสร้างระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ 4) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบซึ่งนำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงาน และ 5) การปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน การดำเนินการโดยนัยดังกล่าว จะส่งผลให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา สามารถปรับตัวเข้ากับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง มีทักษะในการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผล มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติต่อไป ซึ่งนับเป็นแนวทางสำคัญในการนำมาพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษาใน ยุคดิจิทัล

แต่เมื่อแนวคิดนโยบายและพันธกิจมีผลในการปฏิบัติหลังจากประกาศใช้ใน ปี พ.ศ. 2562 กระทั่งปัจจุบันการดำเนินการ ก็เผชิญกับความท้าทายและปัญหาในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านความรู้ขั้นพื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของผู้เรียนรู้ (Trainees) ด้านหนึ่งและอีกด้านหนึ่งคือ ฝ่ายปฏิบัติการโดยเฉพาะด้านผู้ฝึกสอน (Trainers) ที่กลายเป็นปัญหาต้นน้ำ ท่ามกลางและปลายน้ำ กำลังท้าทายสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นเมื่อพิจารณาจากผลการดำเนินการของสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งในและนอกเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลว่ามีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อน ที่อาจประมวลได้ ดังนี้ 1) ทักษะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี 2) งบประมาณสำหรับการพัฒนาโครงการมีจำกัด 3) ด้านบุคลากรและความรู้ 4) ด้านกระบวนการและระบบการจัดการ 5) ด้านการนำไปใช้จริงของการดำเนินการในเรื่องนี้ของสถานศึกษาทั้งในและนอกเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพปัญหาดังกล่าว จะได้รับการแก้ไขด้วยการเข้าใจและแก้ไขสาเหตุของปัญหาและแสวงหาวิธีการแก้หรือลด คลายปัญหาทั้งระยะสั้นและระยะยาวของคุณภาพด้านวิชาการและทักษะวิชาชีพ ด้านวิสัยทัศน์ นโยบาย วัตถุประสงค์ พันธกิจ/ กิจกรรมโครงการและการประเมินผลที่สอลคล้องกับปัญหาและเป็นไปได้

จากประเด็นย่อหน้าสุดท้าย ผู้วิจัยเห็นว่า เหตุปัจจัยเบื้องต้น/พื้นฐานหรือความต้องการจำเป็นในการสร้างหรือพัฒนาโครงสร้างและสาระพื้นฐานของนวัตกรรมการการศึกษา มีองค์ประกอบ 5 ประการ 1) การแสวงหาความรู้ใหม่ เปิดใจยอมรับ แนวคิด/วิธีการทำงานใหม่ ๆ รับการเรียนรู้ในมุมมองที่หลากหลาย มีความรู้ ด้านนวัตกรรมและเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง 2) ความคิดสร้างสรรค์โดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นสิ่งเร้าให้เกิดความคิดใหม่ ๆ 3) การทำงานเป็นทีม เป็นการทำงานร่วมกัน

ตามบทบาทภาระหน้าที่ที่ รับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน 4) การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ โดยสร้างแรงผลักดัน หรือเงื่อนไขต่างๆ ที่มีอยู่ภายในและภายนอกตัว บุคคลที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการทำงาน ในการจูงใจให้มีประสบการณ์ ทักษะใหม่ ความสามารถใหม่ และ 5) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ซึ่งเป็นแสดงออกของผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้ฝึกสอน (Tanner) ครูสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในบทบาทหน้าที่การส่งเสริมต่อการเรียนรู้ เชิงนวัตกรรม จัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพผลักดันการริเริ่มของบุคคล ส่งเสริม และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ดังที่ พสุ เดชะรินทร์ ธรรมประยุกต์ กล่าวคือ พละ 5, ศรัทธา (ความเชื่อ) วิริยะ (ความเพียร) สติ (ความระลึกได้) สมาธิ (ความตั้งใจมั่น) และ ปัญญา (ความรู้ทั่วชัด) ยิ่งไปกว่านั้นในการขับเคลื่อนกลไกการบริหารในการดำเนินการให้ได้ผล ยังต้องอาศัย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ที่ เก่งคิด เก่งงาน และเก่งคนปลับตัวได้ไวคลองตัว ในการสร้างและพัฒนาโปรแกรมที่ประกอบด้วยขั้นตอน: ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และวิธีการ เสริมสร้าง ขั้นที่ 2 กระบวนการพัฒนานวัตกรรม และ ขั้นที่ 3 การวัดและประเมินผล

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ประเมินสถานศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธ มีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการและทักษะวิชาชีพ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น เพื่อทราบกระบวนการพัฒนานวัตกรรมและเพื่อยกระดับงานวิชาการทักษะวิชาชีพของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่นสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา

2. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนานวัตกรรมการบริหารวิชาการสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนานวัตกรรมด้านวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น หลังจากผ่านการทดสอบหรือประเมินต้นแบบกระบวนการพัฒนานวัตกรรมที่ได้จากผลการวิจัยว่าเหมาะสมมีเหตุผลและเป็นไปได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) เป็นการผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ใช้การสัมภาษณ์ (Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้การวิจัยเชิงปริมาณก่อนในการสำรวจกระบวนการการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น 5 ด้าน คือ หลักการการพัฒนานวัตกรรม : 1) การแสวงหาความรู้ใหม่ 2) ความคิดสร้างสรรค์ 3) การทำงานเป็นทีม 4) การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ 5) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้หลักธรรมประยุกต์: พละ 5: 1) ศรัทธา (ความเชื่อ) 2) วิริยะ (ความเพียร) 3) สติ (ความระลึกได้) 4. สมาธิ (ความตั้งใจมั่น) 5. ปัญญา (ความรู้ทั่วชัด) ใช้แนวคิดทฤษฎีการบริหารงานวิชาวงจรคุณภาพ PDCA ในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนางานวิชการ ประกอบด้วย : 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนาการจัดการเป็นเรียนการสอน 3. การพัฒนาการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับใด เมื่อทราบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะอยู่ในระดับใดแล้ว จึงเลือกเอาด้านที่ผู้บริหารมีทักษะต่ำมาหาแนวทางส่งเสริม โดยใช้วิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์หาแนวทางในการส่งเสริมทักษะของผู้บริหารการศึกษาต่อไป

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนในการดำเนินการ

1. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับกระบวนการการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 กระบวนการการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับตามแบบลิเคิร์ต (Likert Five Rating Scale) โดยการกำหนดค่าทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิบัติ 5 ระดับ

2. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

การสร้างเครื่องมือการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือการวิจัยตามระเบียบของการวิจัยทุกประการ แล้วจึงดำเนินการสร้างเครื่องมือตามกฎเกณฑ์การวิจัย โดยมีขั้นตอนสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาและค้นคว้ารายละเอียดจาก ตำรา เอกสาร ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น

2) นำผลการศึกษาไปสร้างแบบสอบถาม สำหรับใช้เป็นเครื่องมือศึกษากระบวนการการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขและให้ความเห็นชอบ

4) นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญสอบตรวจคุณภาพเครื่องมือ แล้วปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและประเมินคุณภาพของแบบสอบถามเพื่อหาค่า Index of consistency (IOC.) ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

+1 หมายถึง เห็นด้วย เป็นข้อที่นำไปใช้ได้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ เป็นข้อที่ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือตัดออก

-1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย เป็นข้อที่นำไปใช้ไม่ได้ ควรตัดออก หรือปรับปรุง แก้ไขใหม่

โดยถือหลักเกณฑ์ประเมินในแต่ละข้อ มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

5) นำแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามผลการประเมินหรือข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ให้มีจำนวนข้อและเนื้อหาที่สอดคล้องตรงกับเรื่องที่วิจัย

6) นำแบบสอบถามที่ได้ไปแก้ไขเป็นสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่ว่าเป็นประชากรมีความคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน

7) นำผลจากการทดลองใช้ไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์อย่างง่ายของเพียรสัน (Person product moment correlation coefficient) หรือวิธี Item total correlation นำข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์ทางบวกไปเทียบกับค่าวิกฤติ (α=0.05) โดยใช้เกณฑ์มีค่าตั้งแต่ 0.20 - 1.00 เป็นข้อที่นำไปใช้ได้

8) นำแบบสอบถามในข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่ใช้ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่นเป็นรายด้านและโดยภาพรวมตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha-Coefficient) โดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.76 ขึ้นไป

9) นำแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ที่กำหนดมาจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ที่พร้อมนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมต่อไป

ตารางที่ 1 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n= 289)

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	94	32.18
1.2 หญิง	196	67.82
รวม	**289**	**100.00**
2. ตำแหน่ง		
2.1 ผู้บริหาร	51	17.65
2.2 ครูผู้สอน/พนักงาน	238	82.35
รวม	**289**	**100.00**
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ปริญญาตรี	186	64.36
3.2 ปริญญาโท	103	35.64
3.3 ปริญญาเอก	-	-
รวม	**289**	**100.00**

ผลการวิจัย

กระบวนการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัญหากระบวนการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา จากการศึกษาสภาพปัญหาของกระบวนการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า ระดับการปฏิบัติการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาและการบริหารงานด้านนวัตกรรมอย่างจริงจัง อย่างไรก็ตาม เมื่อลงลึกในรายละเอียดของแต่ละด้าน พบว่าแม้ทุกด้านจะมีการดำเนินงานในระดับสูง แต่ยังคงมีอุปสรรคและปัจจัยที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติม โดยสามารถจัดลำดับด้านต่าง ๆ ตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1.1 ด้านกระบวนการพัฒนานวัตกรรม ด้านนี้ได้รับการประเมินว่าอยู่ในระดับสูงที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษามีการพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม อุปสรรคที่ยังคงมีอยู่คือการกำหนด ขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถนำไปใช้จริงได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 ด้านความท้าทายและอุปสรรคในการพัฒนานวัตกรรม แม้จะอยู่ในระดับสูง แต่ยังพบว่าการขาดความร่วมมือระหว่างฝ่ายต่าง ๆ เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรม การบริหารงานที่มีโครงสร้างซับซ้อน และการที่บุคลากรบางส่วนยังขาดทักษะในการคิดสร้างสรรค์และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินโครงการ

1.3 ด้านทัศนคติและมุมมองต่อการพัฒนานวัตกรรม แม้ว่าผู้บริหารและบุคลากรส่วนใหญ่จะมีมุมมองเชิงบวกต่อการพัฒนานวัตกรรม แต่ยังคงมีแนวคิดแบบดั้งเดิมที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ความไม่แน่ใจเกี่ยวกับ ความคุ้มค่าและประสิทธิภาพของนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นยังทำให้บางหน่วยงานลังเลที่จะนำไปใช้จริง

1.4 ด้านการประเมินผลของนวัตกรรม แม้ว่ามีการดำเนินการประเมินผลอยู่ในระดับสูง แต่ยังพบว่าผลการประเมินไม่ได้ถูกนำไปใช้ในการพัฒนานวัตกรรมรอบถัดไปอย่างเต็มที่ ทำให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมที่ไม่ต่อเนื่องและขาดประสิทธิภาพในระยะยาว

1.5 ด้านการบริหารจัดการและการสนับสนุนภายในสถานศึกษา แม้การบริหารจัดการจะอยู่ในระดับที่ดี แต่ยังขาด วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม อย่างแท้จริง ในบางกรณี พบว่าสถานศึกษายังให้ความสำคัญกับงานประจำมากกว่าการส่งเสริมให้บุคลากรมีโอกาสทดลองและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ

2. แนวทางการพัฒนากระบวนการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม จากสภาพปัญหาดังกล่าว สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ได้ดังนี้

2.1 ด้านกระบวนการพัฒนานวัตกรรม เพื่อให้การพัฒนานวัตกรรมเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ ควรมีการ กำหนดขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมที่ชัดเจน ตั้งแต่การระบุปัญหาการออกแบบแนวทางแก้ไข การทดสอบ การนำไปใช้ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถใช้แนวคิด PDCA (Plan-Do-Check-Act) หรือ Design Thinking เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

2.2 ด้านความท้าทายและอุปสรรคในการพัฒนานวัตกรรม การแก้ปัญหาด้านความร่วมมือระหว่างฝ่ายต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการสร้าง วัฒนธรรมการทำงานแบบบูรณาการ โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การอบรม และการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรม ให้กับบุคลากรเพื่อให้สามารถคิดสร้างสรรค์และใช้เทคโนโลยีในการพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านทัศนคติและมุมมองต่อการพัฒนานวัตกรรม การเปลี่ยนแปลงแนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมสามารถทำได้โดยให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของนวัตกรรม ผ่านการอบรมและการศึกษาดูงาน สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ทดลองและนำร่อง เพื่อให้บุคลากรได้ทดลองแนวคิดใหม่ ๆ และเห็นผลลัพธ์ของ

การพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรมใช้ระบบแรงจูงใจและการยกย่อง เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรกล้าเสนอไอเดียใหม่ ๆ

2.4 ด้านการประเมินผลของนวัตกรรม ควรปรับปรุงระบบการประเมินให้มี ตัวชี้วัดที่ชัดเจน และมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาโครงการในรอบถัดไป นอกจากนี้ ควรมีการ เปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานจริง (นักเรียน ครู และบุคลากร) มีส่วนร่วมในการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการมากที่สุด

2.5 ด้านการบริหารจัดการและการสนับสนุนภายในสถานศึกษา การสร้าง วัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาสามารถพัฒนานวัตกรรมได้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรดำเนินการ ดังนี้

สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิดค้นและพัฒนา โดยการจัดสรรเวลาสำหรับการทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านการจัดกิจกรรมและเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้การสนับสนุนทรัพยากรอย่างเหมาะสม เช่น งบประมาณ เทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐานที่ช่วยให้บุคลากรสามารถดำเนินโครงการนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของการวิจัย กระบวนการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาแม้จะอยู่ในระดับสูง แต่ยังคงมีประเด็นที่ต้องพัฒนาเพื่อให้สามารถส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมได้อย่างเต็มที่ การแก้ไขปัญหาในแต่ละด้านจำเป็นต้องอาศัย แนวทางที่เป็นระบบ ซึ่งรวมถึงการกำหนดขั้นตอนที่ชัดเจน การส่งเสริมความร่วมมือ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ การพัฒนาระบบการประเมินผล และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการพัฒนา หากสามารถดำเนินการตามแนวทางเหล่านี้ได้อย่างเป็นรูปธรรม สถานศึกษาอาชีวศึกษาจะสามารถพัฒนานวัตกรรมที่มีคุณภาพและยกระดับมาตรฐานทางวิชาการให้สูงขึ้นได้อย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อกระบวนการการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาพรวมสภาพปัจจุบัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ

ส่วนภาพรวมสภาพที่พึงประสงค์ของของกระบวนการการพัฒนานวัตกรรมในการยกระดับคุณภาพงานวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมา ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ตามลำดับ ส่วนผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารงาน อรุณรัตน์ อัมรานนท์ ที่กล่าวถึง ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณรัตน์ อัมรานนท์ เนื่องจากในงานวิจัยได้กล่าวถึง “การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา” ซึ่งเป็นหนึ่งใน 9 ด้านสำคัญที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงศึกษาธิการ และยังกล่าวถึงการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศเป็นเครื่องมือหลักในยุคดิจิทัล ทางด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อเรียงลำดับความสำคัญ โดยการระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเร่งด่วนที่ต้องการได้รับการพัฒนาก่อนคือ ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการเรียนการสอนเน้นเรียนรู้แบบ Active learning โดยครูจะมีหน้าที่ให้คำแนะนำแทนการถ่ายทอดความรู้เพียงฝ่ายเดียวเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการวิเคราะห์และแก้ปัญหาของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นหตุผลที่ควรพัฒนา Active Learning ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสมบูรณ์ เทพศรัทธา และคณะ พบว่า กลยุทธ์ที่มีประสิทธิผลในการพัฒนาการเรียนการสอน ได้แก่ การปรับกระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับเช่นเดียวกับงานวิจัยของ พระครูเกษมปัญญาภิรักษ์ (เทียมแก้ว), ชัยยุทธ ศิริสุทธิ์ และ ประยุทธ ชูสอน ที่ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน 2. สนับสนุนการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ ผลวิจัยในชั้นเรียนทำหน้าที่เป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับการตัดสินใจเชิงนโยบาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เช่น ในงานวิจัยของ ชุติมา จันทร์ประเสริฐ ที่เน้นการนิเทศการศึกษาและการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเร่งด่วนที่ต้องการได้รับการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนประชุมวางแผนกับคณะครูพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย หลากหลาย และตรงต่อความต้องการ เนื่องจากเป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และสร้างศักยภาพในการแข่งขันของผู้เรียนในอนาคต

2. จากผลการกระบวนการการพัฒนานวัตกรรมในการยกระดับคุณภาพงานวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยอิงหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมสำคัญในพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ฉันทะ (ความพอใจ), วิริยะ (ความพากเพียร), จิตตะ (ความเอาใจใส่), และ วิมังสา (การพิจารณาอย่างรอบคอบ) โดยรายละเอียดของการพัฒนากลยุทธ์และตัวชี้วัดมี ดังนี้

1. ชื่อกลยุทธ์: การบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาท 4 2. วิสัยทัศน์: มุ่งเน้นการพัฒนางานวิชาการในยุคดิจิทัลให้ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน 3. พันธกิจ 6 ข้อที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาครู และการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม 4. เป้าประสงค์ 6 ข้อที่มุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในยุคดิจิทัล และส่งเสริมความสามารถของครูในการบริหารจัดการหลักสูตร 5. ประเด็นกลยุทธ์: แบ่งออกเป็น 6 ประเด็นสำคัญที่สอดรับกับเป้าหมายการพัฒนาการศึกษา 6. กลยุทธ์ย่อย: ประกอบด้วย 12 กลยุทธ์ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนางานวิชาการในยุคดิจิทัล

งานวิจัยนี้เน้นการใช้หลักธรรมทางศาสนาเป็นแนวทางสำคัญในการบริหารงานวิชาการ พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในยุคดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม กลยุทธ์ หมายถึง วิถีทางหรือแนวปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยคำว่า “กลยุทธ์” (strategy) เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กร สภาพแวดล้อมภายนอกที่ ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงทางสังคม งานวิจัยของ จิชญ์ชญาภัษณ์ ทิพย์กรรณ และคณะ ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยพบว่ากลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จมักเกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมของชุมชน และการสร้างความเข้มแข็งด้านวิชาการเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง

3. จากผลการประเมินกระบวนการการพัฒนานวัตกรรมในการยกระดับคุณภาพงานวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น

ก่อนนำกระบวนการไปใช้มีคุณลักษณะของกระบวนการดำเนินการ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินชื่อเรื่อง วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์/กลวิธี ตัวชี้วัด ของรูปแบบในด้าน ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ พบว่าทุกมิติที่ประเมิน ได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ได้รับการประเมินอยู่ในระดับสูงถึงสูงที่สุด โดยสรุป ดังนี้ 1. ความเหมาะสม กลยุทธ์ในด้านชื่อรูปแบบ วัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นองค์ประกอบ ได้รับการประเมินว่าสอดคล้องกับบริบทการศึกษา และเหมาะสมกับความต้องการในยุคดิจิทัล 2. ความเป็นไปได้ การนำกลยุทธ์ไปใช้จริงได้รับการประเมินในระดับสูง โดยชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติ ทั้งในแง่ทรัพยากร บุคลากร และการจัดการ 3. ความเป็นประโยชน์ กลยุทธ์ดังกล่าวมีศักยภาพในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศรายุทธ วชิรปณุโญ และคณะ งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรมตามหลักไตรสิกขา ซึ่งประเมินทั้งความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความจำเป็นเร่งด่วน พบว่า กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ทั้งยังมีความเป็นประโยชน์ในการพัฒนา

คุณภาพการศึกษา คล้ายคลึงกับกลยุทธ์ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ได้รับการประเมินในระดับสูงในทุกมิติ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรารัตน์ กระจ่างตี และคณะการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้วิเคราะห์กระบวนการบริหารงานวิชาการใน 6 ด้าน โดยเน้นการพัฒนากลยุทธ์เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษา ผลการศึกษาพบว่าสามารถสร้างกลยุทธ์ที่ตอบโจทย์ความต้องการในแต่ละด้านได้อย่างเหมาะสม ซึ่งคล้ายกับผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลในด้านการออกแบบที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับบริบทการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องกระบวนการการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะทางด้านเทคโนโลยี และการใช้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษา “กระบวนการการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น” ได้องค์ความรู้จากการวิจัย สามารถสรุปได้ตามภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

ทิศนา แขมมณี. (2546). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. เสริมสินพรีเพรส ซิสเท็ม.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2550). คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร. (พิมพ์ครั้งที่ 3). โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2540). ธรรมนูญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม. โรงพิมพ์การศาสนา.

พระอธิการบบุญช่วย โชติวโส และคณะ. (2560). กลยุทธ์ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนประถมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. (รายงานวิจัย, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). การกระจายอำนาจการจัดการแนวทางและการจัดการศึกษาให้กับคณะกรรมการตามกระทรวงศึกษาธิการระเบียบและวิธีการของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. อบรมเลี้ยงดูสหกรณ์การเกษตร จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2551). การศึกษาวิถีชุมชน : รูปแบบและการปฏิบัติโครงการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). หวานกราฟฟิค จำกัด.

สุมาน อำพล. (2557). การบริหารการศึกษาแบบสมัยใหม่: แนวคิดทฤษฎีและการปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). การพิมพ์ออฟเซ็ทอุบลกิจ จำกัด.